

О. О. Якименко
(м. Харків)

Метафора «художня література – їжа» на літературних форумах

Якименко О. О. Метафора «художня література – їжа» на літературних форумах. У статті розглянуто місце метафори «художня література – їжа» в обговоренні літературних творів на інтернет-форумах відповідної тематики, її оцінну функцію, способи концептуалізації поняття художньої літератури через посередництво цієї метафори. Розрізняються узвичаєні метафори і авторська концептуалізація художньої літератури через елементи концептосфери ЇЖА. Виокремлено такі семантичні складники метафоричних структур, як *травлення, смак, якість, опозиції бруд – чистота, поживність – легкість*, які уможливають перенесення позитивних і негативних ознак із концептосфери ЇЖА в концептосферу ЛІТЕРАТУРА.

Ключові слова: *концептуальна метафора, інтернет-дискурс, оцінка, мовна картина світу.*

Якименко Е. А. Метафора «художественная литература – пища» на литературных форумах. В статье рассматривается место метафоры «художественная литература – пища» в обсуждении литературных произведений на интернет-форумах соответствующей тематики, ее оценочная функция, способы концептуализации понятия художественной литературы посредством этой метафоры. Различаются общепринятые метафоры и авторская концептуализация художественной литературы через элементы концептосферы ПИЩА. Выделяются такие семантические компоненты метафорических структур, как *пищеварение, вкус, качество, оппозиции грязь – чистота, питательность – легкость*, делающие возможным перенесение положительных и отрицательных признаков из концептосферы ПИЩА в концептосферу ЛИТЕРАТУРА.

Ключевые слова: *концептуальная метафора, интернет-дискурс, оценка, языковая картина мира.*

Yakymenko O. O. Metaphor «Fiction Is a Meal» on Literary Forums. The article deals with the place of metaphor «fiction is a meal» in discussions about creative writings on internet forums of the literary subject, the evaluative function of this metaphor, ways of conceptualization of artistic literature by means of it. The conventional metaphors vs author conceptualization of fiction involving the elements of concept sphere MEAL are differentiated. The following semantic components of the metaphoric structures are marked out: *digestion, taste, quality, dirtiness – cleanness, nutritiousness – lightness*, that make transfer of positive and negative signs from concept sphere MEAL to concept sphere LITERATURE possible.

Key words: *conceptual metaphor, internet discourse, evaluation, language world-image.*

Проблема метафори цікавила вчених іще з часів античності, Аристотель визначав її як скорочене порівняння, і такого погляду дотримувалися лінгвісти тривалий час після того. Метафору традиційно розглядали як троп, засіб прикрашання мови. Погляди на метафору кардинально змінилися наприкінці ХХ ст. з розвитком когнітивної лінгвістики. Визначальну роль у цьому відіграла праця Дж. Лакоффа та М. Джонсона [7], де автори розглядають метафору як спосіб мислення, структурування світу

у свідомості. За їхньою теорією, «метафора є використанням знака однієї концептуальної сфери на позначення складника іншої, притаманна повсякденній мові й мисленню людини, а не лише художньому дискурсу» [9:101]. У такому визначенні вона постає як один із найважливіших психічних процесів, спосіб творення нових слів, потужний засіб впливу на свідомість реципієнта. У когнітивній лінгвістиці виникає велика кількість досліджень, що стосуються метафори, при цьому акцент переноситься з худо-

жнього дискурсу на повсякденну мовну діяльність людини, а також наукову сферу. Наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. значну увагу дослідники приділяють дослідженню метафори в мові масової інформації, зокрема, існує багато досліджень функціонування метафори в політичному дискурсі. У російській лінгвістиці політичну метафору досліджували А. Баранов, Ю. Караулов, А. Чудінов. Останній у своїй роботі «Россия в метафорическом зеркале» розглядає основні метафоричні моделі, функції метафори в російському політичному дискурсі, роблячи висновки про взаємозв'язок найбільш поширених концептуальних метафор із сучасним станом політики, але водночас і про можливість журналістів впливати на ставлення суспільства до держави шляхом використання позитивних метафор [11]. А. Баранов та Ю. Караулов у передмові до словника політичної метафори – «Оживлення метафори» – говорять про способи актуалізації так званих стертих метафор, які стали звичними для мовців [2]. Досвід укладання метафоричного словника як фіксації системного функціонування метафори в масовій комунікації є й в українській науці, де він так само стосується політичної сфери, – це робота Х. Дацишин [3; 4]. У політичному дискурсі досліджує метафору й О. Чадюк [10]. У своїй роботі вона аналізує основні метафоричні моделі, в яких реалізуються найбільш продуктивні в політичному дискурсі концепти (ВІЙНА, ХВОРОБА, ГРА, КРИМІНАЛ, ДІМ), з погляду лінгвокультурології.

У літературознавчому дискурсі розглядає метафору Т. Деркач. Дослідниця виокремлює 5 семантичних типів метафори (лінгвістична, мистецтвознавча, військова, медична та індустріально-промислова), розглядає їхню формально-граматичну структуру [5]. А. Попова виявляє типи когнітивної метафори на матеріалі української, російської та англійської мов у наукових, публіцистичних і художніх текстах [8]. О. Балабан досліджує метафору як семантичну універсалію в англійській, французькій, українській та російській мовах [1].

Однак попри таку увагу до метафори в сучасній лінгвістиці, існує ще багато напрямів, де вона потребує дослідження. Зокрема, це інтернет-спілкування, яке стало важливою складовою мовного буття і для багатьох людей – частковим замінником усного спілкування. Специфічною для інтернет-форумів є їхня тематична обмеженість, що скеровує розмову в певному напрямі, визначаючи частково й вибір мовних засобів. Предметом нашого дослідження є спілкування на форумах на теми художньої літератури – обговорення художніх творів, авторів, висловлення лі-

тературних смаків учасників. У розмовах на ці теми нерідко дописувачі висловлюють свою думку про якість художнього твору шляхом порівняння його з їжею. Розглянемо в статті використання концептуальної метафори «художня література – їжа» в літературних розділах українських форумів, ставлячи за мету виявити її когнітивні та прагматичні особливості. Використано матеріал із сайтів www.litforum.net.ua, forum.bukvoid.com.ua та www.ukrcenter.com. У прикладах збережено авторський правопис та пунктуацію.

Метафора «художня література – їжа» виявляється, зокрема, в усталеному вживанні слів зі значеннями, що стосуються їжі: споживання, смаку, травлення тощо. В основі її лежить ототожнення людської свідомості з травною системою, а здатності переробляти інформацію – з відповідним процесом. Тому в розмовах про книжки часто зустрічаються слова зі словами *перетравити*, *травлення* та однокореневими. **Дзвінка-Рутенка:** *Покальчук мені сподобався. Навіть після вибухового Дереша і Іздрика Покальчук зміг лишити в мені щось контрастне, щось не таке, як лишили попередні двос. Не можу словесно описати, що ж це було, бо це не перетравила всю інфу від Покальчука* [www.litforum.net.ua, 27.04.2006]. **Prophet:** *...багатьох нудить від будь-яких книжок, складніших за букварик... шкода, що у Вас такі проблеми з травленням* [www.litforum.net.ua, 06.11.2007]. В останньому випадку автор не сам добирає мовний засіб для метафоричного перенесення, а продовжує на когнітивному рівні метафору, запропоновану дописувачем-опонентом, тобто вписує свій текст у запропоновані іншим ментально-вербальні координати, наділяючи, проте, мовні засоби власним прагматичним забарвленням.

В обговореннях прочитаних книжок уживаються слова зі значеннями споживання їжі, голоду, ситості. Читати та сприймати книжки – це те саме, що їсти: *не подобається – не їжте!*... [www.litforum.net.ua, 12.04.2007] (відповідь на критику книжки). Слово *хавати* вживається здебільшого щодо людей, низько оцінюваних мовцем, які читають неякісну літературу. **acid drinker:** *... вони по-справжньому хаваються хіба людям з не дуже високими вимогами до інтелектуального рівня читива* [www.litforum.net.ua, 24.10.2006]; **Sviatoslav:** *Воно недорікувате не в змозі щось своє вигадати. Щось чуло про сюжет Гамлета і народилася в нього "геніяльна" ідея-давай я перекажу сюжет Гамлета на мові бомбжів з кацапськими матюками. Лохи захивають, ще й дякувати будуть!* [www.ukrcenter.com/forum, 19.12.2007]. Уживання саме цього слова з такою прагматикою може бути пов'язане з прецедентним висловом

Богдана Титомира «*Пил хаваєт!*», який активно циркулює в дискусії мас-медіа.

Існує поняття *книжковий голод* – ‘прагнення до читання’ (**Noelle Daath**: *Книжковий голод – то особистісне. Декому вистачить однієї книжки на рік, а деякі, якщо куплятимуть у папері все, що захочеться, без штанів залишаться* [www.ukrcenter.com/forum, 13.06.2008]) або ‘нестача літератури’ (**Vivisektor**: *А вам не здається, що новітня українська темою сексу і відповідним антуражем просто-таки перенасичена? ... Можу в обід у найближчу книгарню заглянути, новинки порозглядати – наведу ще десяток прізвищ "молодих, талановитих, українських", які пишуть про те, чого у совку не було. Зголодніли, чи що?* [www.litforum.net.ua, 19.08.2006]). Відповідно, читанням можна насититись або й перенасититись: **Soul**: *пам*ятаю, як усілася за Воннегутта-перший том з повного зібрання прочитала. оповідання дуже милі. потім почала "Сніданок для чемпіонів", але вже була переїта, закинула.; сьогодні до мене прийшло відчуття, що я наситилась читанням* [www.litforum.net.ua, 31.05.2008].

Для характеристики творів уживаються слова, що вказують на спосіб споживання їжі. Слово *ковтати* наголошує на цікавості, захопливості твору, легкості його для читання. **Iryska**: *маятник Фуко – сподобався. насолоджувалась кожним словом. реченням. стилем. читала російською. книгу – проковтнула* [www.litforum.net.ua, 10.11.2006]. У той же час *ковтати* означає ‘прочитати мимохідь, не замислюючись’: **Prophet**: *Хоч уперше кожен його твір мені не дуже легко дається. Просто "проковтнути" не виходить, доводиться концентруватись. Цю літературу треба осягати, а не ковтати* [www.litforum.net.ua, 26.10.2005]. Таким чином, у межах конотативної структури цього слова виявляється здатність до передачі протилежних оцінок.

Натомість слово *жувати* в аксіологічному аспекті односпрямоване. Ужите стосовно читання, воно характеризує нецікавий, стомливий твір: **Hurrem**: *Я знуцалася над тією книжкою... Якщо сторінки можна жувати, то саме те я й робила!!!* [www.litforum.net.ua, 02.03.2007] (експресивізація метафори посилює авторську оцінність). Слово *жувати* стосовно написання літературного твору характеризує надмірне спрощення, розраховане на невисокий інтелектуальний рівень читачів: **acid drinker**: *беруться прописні істини, акуратненько жуються, кладуться на симпатичну тарілочку з блакитними бережками і подаються масам як великі філософські досягнення* [www.litforum.net.ua, 10.08.2007].

У межах метафори «художня література – їжа» літературний твір репрезентується як стра-

ва, продукт приготування. Для характеристики творення художнього тексту та його донесення до читача вживаються слова з кулінарної сфери: **cheh**: *Мене знову звинуватять у невігластві та неглибокодуманні, але як на мене, то цей уривок – Таня Малярчук у власному соці!* [www.litforum.net.ua, 10.01.2007]; **silverfish**: *Мій рецепт споживання Прохаська – не шукати у нього сюжет, а просто насолоджуватись мовою, плином думок, активно стимулювати в собі вироблення власних асоціацій. Просто пре...* [www.litforum.net.ua, 22.11.2005]. **Таня**: *Так, як Лада Лузіна, зсередини показати нутроці життя не кожен може. Вона «в доску» своя в своїх романах, цілить на «животрепещущие» теми, приправляє лексикою, яка на диво органічно вписується в текст, і потрапляє в «десяточку»* [forum.bukvoid.com.ua, 23.05.2009].

Якість художньої літератури мовці оцінюють за ознаками, властивими їжі, – смаком, поживністю, корисністю. Найпростіший рівень оцінки творів – це розрізнення їх за ознакою «смачно – несмачно». Пряма й загальна оцінка такого типу виражається за допомогою слів *смачний, смачно, смакувати, смаколик*: **silverfish**: *Найголовніша риса Прохаська – те, що, читаючи його, можна навіть не думати про сюжет. Просто смакуєш його мовою і все. Ідея доволі проста, але як смачно це все читається!* [www.litforum.net.ua, 26.10.2005]. **MV**: *насолоджуйтесь смаколиком (викладаючи книжку в інтернеті)* [www.ukrcenter.com/forum, 26.03.2006].

Подальша диференціація якості літературних творів за смаками відбувається за допомогою слів на позначення окремих смаків, таких як гіркота, солодкість. **oleksus**: *А Дерешу – най Б з дарує здоров'я, мудрість та краси, як зовні так і в душі. Він прекрасний письменник. Як цінно, що в ньому зараз немає присмаку гіркоти! Бажаю йому тримати цю солодкість та легкість, навіть коли він торкнеться ще більших глибин!* [www.litforum.net.ua, 15.06.2006]. Тут гіркота традиційно сприймається як негативна ознака, а солодкість – як позитивна. Слово *гіркота* можна сприймати не лише в смаковому значенні, а й як те, що завдає людині горя, прикрості. Протилежне до нього *солодкість* – це те, що викликає насолоду, приємність, не залишає читачеві прикрих відчуттів, що підкреслюється поєднанням слів *солодкість і легкість*. Проте слово *солодкий* може й інакше характеризувати твір, указуючи на його несерйозність: **Львова**: *Якщо дивитися на Карпу з призми поглядів Всікай Літератури... хмм... то пише вона всіяку фігню. Та якщо сприймати все як коміси... наче солодку водичку (смачно попив і випісав), то досить непогано смакує* [www.ukrcenter.com/forum, 25.03.2008].

Літературні твори як їжа наділяються і специфічними смаками, за допомогою яких мовці прагнуть точніше висловити своє враження від прочитаного, добираючи слова, що мають викликати відповідну реакцію. **Charise:** ...мовою вона не володіє, а намагається писати, і від того у написаного є такий картонний ефект, присмак повсті [forum.bukvoid.com.ua, 21.06.2009]. Як бачимо, цей смак не обов'язково належить їжі, і опозиція «смачне – несмачне» експресивізується протиставленням «істівне – неістівне». Ознакою якості художнього твору виступає також сама наявність або відсутність у нього смаку, без диференціації останнього (однак імпліцитна позитивна оцінка такого смаку тут є очевидним елементом). **ETNA:** "Солодка Даруся" сподобалась. Солідний твір. Забирає у свій світ і до кінця не відпускає. І не зникає потому в каші прочитаного-і-забутого, залишає свій присмак [www.ukrcenter.com/forum, 20.04.2008]. Наявність смаку – це оригінальність твору, його здатність запам'ятися, залишити враження. Натомість відсутність смаку характеризує книгу нецінну, недостатньо змістовну чи цікаву, яку легко забути. **Charise:** Книга Анжеліки, на жаль, солома. Як у тій львівській басці, смаку в тиску не чую [forum.bukvoid.com.ua, 29.06.2009].

Останній приклад не є просто окремим слововживанням – на метафоричній основі може створюватися загальна авторська концептуалізація літератури; явища такого типу становлять значний інтерес, бо експресивно ілюструють індивідуальну картину світу. Дописувачка форуму наводить свій поділ книжок за якістю. **Charise:** Для мене книги, незалежно від жанру, бувають такими: 1. Шедеври (їх дуже-дуже мало, але це природньо). 2. Поживні. 3. Солома. 4. Лайно. [forum.bukvoid.com.ua, 29.06.2009]. Мовець вибудовує власну шкалу оцінювання якості літератури, яка включає чотири пункти. Т. Космеда виділяє шість ступенів оцінки: максимальний, середній та мінімальний ступінь позитивної оцінки й так само – негативної [6:98]. За аналогією в нашому випадку можна встановити дещо спрощену класифікацію за чотирма ступенями оцінки – високий позитивний, середній позитивний, середній негативний та максимально негативний. Характерно, що для вираження різних рівнів якості книжки людина використовує різні типи оцінних значень. Посилаючись знову на Т. Космеду [6:107], можна зауважити, що для вираження останніх трьох ступенів оцінки автор використовує сенсорно-смакові значення (щоправда, максимально негативний ступінь є таким за всіма параметрами), а для найвищого ступеня позитивної оцінки – естетичне. Слово *шедевр* ніби не

має відповідника за рівнем оцінки та експресивністю в сенсорно-смаковій парадигмі. Тож бачимо, що для характеристики об'єкта з найвищою позитивною якістю порівняння з їжею видається мовцям недостатнім, дещо зниженим. Експресія, а не семантика, домінує в найбільш негативній оцінці. Натомість для вираження оцінок середнього рівня метафора їжі видається найпридатнішою.

Поживність письменства як позитивна риса доповнюється потребою різноманітності, що підкреслюється через зіставлення літератури з різними харчами. Наприклад, на репліку дописувачки, що вона наситилась сучасною українською літературою, співрозмовниця відповідає їй: **finta:** Розбавляйте чимось сучукрліт. до хліба було б непогано це масла та ікри [www.litforum.net.ua, 08.09.2009]. Хоча загалом хліб зазвичай має позитивне оцінне забарвлення як основна людська пожива, в тому числі духовна, тут він утілює семантику 'те, що потребує урізноманітнення'.

Для позначення не досить змістовних книжок використовується слово *фастфуд*, що втілює уявлення про непоживну їжу, яка не приносить користі, а лише тимчасово тамує голод: **Prophet:** Цю літературу треба осягати, а не ковтати, як дешевий хімічний фаст-фуд, решток якого і позбавляєшся за кілька годин [www.litforum.net.ua, 06.11.2007]. Це слово вживається на позначення певного продукту, зробленого нашвидкуруч, штучного, який може навіть завдати шкоди: **VEDmedyk:** Популярність Коельо виникає передусім за рахунок того, що основним інгредієнтом його творив є актуальні ідеї та техніки психології та філософії, але вже значною мірою перетравлені та під солоденьким (тут вже на смак кожного: часниковим, гострим,..) соусом. Це такий самий fastfood, як і McDonald's, тільки книжний. Тому, гляди, не зіпсує собі травлення і не розжиріє! **Альфєр:** Коельо – книжковий fastfood! Добре сказано [www.ukrcenter.com/forum, 15.08.2004]. Цікаво, що слово *фастфуд* викликає негативні асоціації як назва сучасного, а також чужоземного продукту, що вже має репутацію штучного, шкідливого; йому протиставляються назви традиційних страв, що асоціюються з чимось справжнім, тривким, корисним. **Ghost:** Paulo Coelho – один з найяскравіших письменників сьогодення. І називати його fastfood, це все одно що хаяти пиріжки, чи кананку (це теж fastfood) [www.ukrcenter.com/forum, 15.08.2004].

Твори того самого письменника один із дописувачів характеризує як *розчинну каву*. **maris:** ...у підсумку маємо істини тисячолітньої давно-

сті (перевірені часом, хороші, добротні істини!), викладені у дуже зручній для сприйняття формі. зрештою, хіба то погано? це як розчинна кава: майже той самий смак, що в натуральної, майже самий аромат, але готувати набагато зручніше, та й кофеїну менше, можна навіть на ніч пити... крім того, продається дуже успішно [www.litforum.net.ua, 12.08.2007]. Тут перенесення відбувається на основі таких ознак, як 'подібність продукту до зразка, до справжнього' (класична філософська література – натуральна кава); 'легкість у приготуванні'; 'послаблення впливу' (на свідомість – на організм); 'комерційний успіх'. Розчинну каву й фастфуд у свідомості авторів можна поставити в один ряд як утілення характерного для сучасного стилю життя неповноцінного продукту, що протиставляється звичному, традиційному, а отже, справжньому.

У протиставленні «поживна – непоживна література» використовується, крім семи 'споживання їжі', і перенесення, пов'язане з випорожненням – втратою набутої з прочитанням книги інформації. В уже згаданому прикладі твори Ірени Карпи визначаються як *солodka водичка*, яку *смачно попив і випісяв*, таким чином наголошується на їхній нетривкості, хоч вони, на думку дописувача, можуть бути приємними і не завдають шкоди.

Література може сприйматися не тільки як шкідлива їжа, а й навіть як отрута. На позначення шкідливості твору для свідомості використовуються слова *отруйний, отрута, труїти, труїтися*. *Саня: "Колекціонер" попався до рук і мені. Своїй дитині не радила б читати. Дійсно починаєш боятися. Все ж, що читаєш, з тобою й залишиться. Навіщо труїтися. Хоча, можливо, комусь і подобається себе труїти. acid drinker (про ту саму книгу): не можу пригадати нічого – ну нічогосінько – отруйного [www.litforum.net.ua, 19.12.2008]. Vesna: ...хотілося, так би мовити припасти до криниці новітньої обкуреної і наколотої дівачької прози. Sviatoslav: Вода в цій криниці-отруйна. Вживати для пиття небезпечно. Smoke: Мабуть ваша правда. Тим не менш у малих дозах отрута може стати ліками [www.ukrcenter.com/forum, 20–21.03.2007].*

Якість літератури також визначається її «чистотою», що співвідноситься зі справжністю, «натуральністю». Найчастіше це виражається за допомогою метафори «література – джерельна вода», що стосується насамперед визнаних класичних творів, які, на думку дописувачів, дають читачеві корисну інформацію, приносять гармонію, розвивають його та певним чином виховують. *Nata Li* (про «Гру в бісер» Германа Гессе): *Текст мені й тоді, й нині видається напрочуд*

легким в читанні. Але це як джерельна вода – більше потреби не вип'єш [www.litforum.net.ua, 01.06.2009]. Воля: Я б не радив забивати свій розум халтурою. Треба пити джерельну воду, а не відходи з каналізації. Будьте вимогливіші до себе [www.ukrcenter.com/forum, 27.05.2006]. Метафора часто працює в протиставленнях чистого, корисного і бруду, того, що не можна вживати в їжу, припущення про споживання чого є огидним, ганебним. На позначення вартісних творів уживаються такі слова, як *цукерка, смаколик*, на позначення неякісного та шкідливого – *гідота, гівно, лайно*. *Dara: Знаєте, як дегустаторам не радять обжиратися всілякої гідотиці, так я б не дала своїм дітям ні пана Пауло, ні, упаси боже, Річарда Баха, не можна так знуцатися з нерозвиненої психіки... [www.litforum.net.ua, 09.11.2007]. Nike_Veles: Я поважаю Вашу, Марічко, думку. Але є ще одна заковика – Ваша думка не збігається з думкою, напр., Андруховича, неостанньої в літературі людини, який у передмові обізвав "Перламутрове порно" Карпи геніальним романом... Ви хочете проти авторитетів перти? Marichka: А якщо якийсь авторитет чи класик назве г*** цукеркою, воно від того цукеркою стане? [www.litforum.net.ua, 05.03.2009].*

Метафора «література – їжа» в спілкуванні на літературних форумах використовується і з нейтральною оцінкою, аби проілюструвати думку про неминучість розбіжностей у літературних смаках, яка не свідчить ні про якість твору, ні про інтелектуальний рівень читача. *Саня: Просто, кожен твір має, певно, свого читача. Одні люблять каву, інші – вино [www.litforum.net.ua, 08.05.2009]. Prophet* (до розмови про Ірену Карпу): *Лайно і цукерки в цьому разі – недоречно порівняння. Є просто різні сорти цукерок, і кожен любить якийсь інший. І якщо я терпіти не можу, скажімо, "рачків", то я просто їх не куплятиму й не їстиму. Але жити вони мені аж ніяк не заважають, не є приводом для образ на адресу тих, хто їх любить, і я не вважаю, що любов до "рачків" духовно збіднює мою націю [www.litforum.net.ua, 05.03.2009].* Характерно, що для порівняння автор вибирає саме такий вид цукерок, що не може, очевидно, викликати ні виразно позитивної, ні негативної реакції, таким чином підкреслюючи відсутність раціональної мотивації смаків як до їжі, так і до літератури й неможливість піддавати їх певній оцінці.

У сучасному спілкуванні є продуктивною метафора їжі, особливо сприятливі для її розвитку літературні теми, адже інформація традиційно вважається поживою для розуму. У зіставленні літератури з їжею позитивні і негативні ознаки їжі використовуються для характеристи-

ки творів, їхніх елементів. Негативного забарвлення набувають назви харчів, які вважаються неповноцінними та шкідливими, і ці ознаки переносяться на характеризовані книжки. Максимальний ступінь негативної оцінки в контексті

цієї метафори виражається через назви об'єктів, які неприпустимо вживати в їжу, а максимально позитивна оцінка часом виходить за межі концепту ІЖА, що свідчить про певну зниженість такої метафори.

Література

1. Балабан О. О. Метафора як семантична універсалія : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук : спец. 10.02.15 «Загальне мовознавство» / Балабан Олена Олександрівна. — Донецьк, 2006. — 20 с.
2. Баранов А. Н. Словарь русских метафор / А. Н. Баранов, Ю. Н. Караулов. — М. : Редакция АСМ, «Помовский и партнеры», 1994. — 351 с.
3. Дацишин Х. П. Метафора в сучасному українському політичному дискурсі (за матеріалами сучасної періодики) : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук : спец. 10.01.08 «Журналістика» / Дацишин Христина Петрівна. — Львів, 2005. — 20 с.
4. Дацишин Х. Метафора в сучасному українському політичному дискурсі : за матеріалами преси 1995–2002 років : довід. / Христина Дацишин. — Львів : ПАІС, 2004. — 260 с.
5. Деркач Т. В. Метафора в літературознавчому тексті 90-х рр. ХХ ст. : семантика, структура, функції : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Деркач Тетяна Василівна. — Сімферополь, 2007. — 20 с.
6. Космеда Т. А. Аксиологічні аспекти прагмалінгвістики: формування і розвиток категорії оцінки / Тетяна Космеда. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2000. — 350 с.
7. Лакофф Дж. Метафори, которими ми живем / Дж. Лакофф, М. Джонсон // Теория метафоры : [сб. : пер. с англ., фр., нем., исп., польск. яз. / Э. Кассирер, Р. Якобсон, А. Ричардс и др. ; вст. ст. и сост. Н. Д. Арутюновой]. — М. : Прогресс, 1990. — С. 387—415.
8. Попова А. О. Когнітивна метафора та її типи : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук : спец. 10.02.15 «Загальне мовознавство» / Попова Антоніна Олександрівна. — Донецьк, 2003. — 20 с.
9. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : напрями та проблеми / О. О. Селіванова. — Полтава : Довкілля-К, 2008. — 712 с.
10. Чадюк О. М. Метафора у сфері сучасної української політичної комунікації : автореф. дис. на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук : спец. 10.02.01 «Українська мова» / Чадюк Олеся Миколаївна. — К., 2005. — 20 с.
11. Чудинов А. П. Россия в метафорическом зеркале: когнитивное исследование политической метафоры (1991–2000) [Электронный ресурс] / А. П. Чудинов. — Екатеринбург, 2001. — Режим доступа к книге : www.philology.ru/linguistics2/chudinov-01.htm.